

Səni tərənnüm edirəm, doğma Azərbaycanım!

olan caz üslubunda ifa edir. Əlbəttə ki, Tofiq Quliyevin müşayiəti ilə. Rəşid Behbudovla Tofiq Quliyev Azərbaycan xalq mahnılarında ibarət bir neçə silsilə hazırlayıblar. 12 mahnı tamamilə yeni formada, yeni redaksiyada və yeni ifa tərzində dinləyicilərin ixtiyarına buraxılıb. Bu gün həmin silsilədən yalnız beş mahnı - "Qalal", "Qalanın dibində", "Ağacda leylek", "Güloğlan" və "Yar bizə qonaq gələcək" mahnıları bizə gəlib çatmışdır.

Müasir estrada janrının inkişafı məhz bu dövrdən başlayır. Xalq mahnıları ilə yanaşı, Rəşid Behbudov Tofiq Quliyevin özünün bəstələdiyi mahnıları da gözəl, böyük məharətlə ifa edirdi. "Züleyxa", "Gözəldir Vətənim", "Bakı", "Nəsrəddin və kölgəsi" və s. mahnılar o dövrdə nəinki Azərbaycanda, keçmiş SSRİ ərazisində də çox məşhur idi.

Yüksək peşə mədəniyyətinə, böyük vokal və musiqi-səhnə ustalığına malik olan R.Behbudov Azərbaycanda opera sənətinin inkişafına da sanballı töhfələr verib. Premyerası 25 dekabr 1953-cü ildə olmuş "Sevil" operasında əsas qəhrəman - Balas rolunu Behbudova tapşırırlar. F.Əmirovun bu məşhur operasında yaratdığı Balas rolu - dərin dramatikliklə aşılanmış bu obraz sanballı opera-səhnə uğurlarından biri kimi geniş miqyasda təqdir olunmuş, respublika ictimaiyyəti tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir. O öz sənəti ilə işıqlı bir ümid doğurur, dünyanın sənət fəlsəfəsini açır, insanları daha xoşbəxt çağları gələcəyinə inanmağa çağırırdı. Səsindəki həzin lirizm insan üreyinin qüdrətini və genişliyini vəsf edirdi.

DÜNYANI DOLAŞAN MÜĞƏNNİ

O, məlahətli səsi və bənzərsiz sənəti ilə təkcə Azərbaycanda deyil, bütün dünyada şöhrət qazanmışdı. Çünki o, adi ifaçı deyildi. Səsinin qüdrəti ilə doğma Azərbaycanımızı dünyada tanıdırdı, öz nəğmələri ilə məmləkətimizlə dünya ölkələri arasında bir məhəbbət körpüsü salmışdı.

1946-56-cı illərdə Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasının, 1953-60-cı illərdə fasilələrlə Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrının solisti, Azərbaycan Dövlət Konsert Ansamblının təşkilatçısı və rəhbəri olmuş R.Behbudov 1966-cı ildən musiqi və estrada sənətinin balet, pantomima kimi müxtəlif janrları üzvi surətdə birləşdirən Azərbaycan Dövlət Mahnı Teatrını yaratmış və onun bədii rəhbəri olmuşdur. Bu, SSRİ-də ilk belə teatr idi. Müğənni həmin ansamblla 56 ölkəni gəzmiş, Mərkəzi Amerikadan başqa dünyanın hər yerində olmuşdu. Behbudov Azərbaycan xalq mahnılarının və Azərbaycan bəstəkarlarının vokal əsərlərinin xarici ölkələrdə populyarlaşmasında böyük rol oynamışdır. Azərbaycan mahnıları ilə yanaşı o, 50-dən artıq xarici mahnını da

həmin xalqın dilində ifa etmişdir. Ansambl bəzi ölkələrdə bir neçə dəfə, təkcə Hindistanda 6 dəfə qastrol səfərində olmuşdu. O, xarici ölkələrdə verdiyi konsertlərdə yerli xalqların dilində oxuyur, heyrət nidaları və alqışlarla qarşılanırdı. R.Behbudovun özünün çəkdiyi və filmə daxil edilmiş kinoxronikadan aydın olur ki, İran səfəri zamanı verdiyi konsertlərdən yığılan vəsaiti Tehranda Gənclər Evinin konsert salonunun tikintisinə hədiyyə olunub. İran gənclər naziri çıxışında bildirir ki, 1962-ci ildə Tehranda dəbdəbəli konsert kompleksi vaxtilə onun şərəfinə "Rəşidiyyə" adlandırılıb. Çilidə olarkən R.Behbudov bir çox şəhərlərdə konsertlər verir. Hətta partizanlar onu öz kollektivi ilə birgə dağlara aparırlar. Burada R.Behbudov və onun həmkarları 4200 metr hündürlükdə konsert verir, anraklarda isə isti çay içmək əvəzinə oksigen yastığı ilə nəfəs alırdılar.

Həmin səfərdə iştirak edən Boris Brunovun dediyinə görə, üç ay ərzində kollektiv tərəfindən 85 konsert verilib və həmin konsertlərdə bir neçə yüz min tamaşaçı iştirak edib. R.Behbudov özünün parlaq yaradıcılığı və ictimai fəaliyyəti ilə xarici ölkələrdə mədəni əlaqələrini daha da möhkəmlənməsinə kömək edirdi. O, bir çox böyük ümumdünya incəsənət məclislərində, beynəlxalq gənclər festivalında, xalqlar dostluğu konsertlərində, Bolqarıstan, Macarıstan, Polşa, Finlandiya, İngiltərə, Şotlandiya, Hollandiya, İtaliya, Fransa, Avstriya, Portuqaliya, Əfqanıstan, Türkiyə, İran, İraq, Suriya, Liviya, Hindistan, Misir, Efiopiya, Sudan, Ekvador, Peru, Argentina, Boliviya və s. ölkələrdə olmuşdur. Bir çox görkəmli bəstəkarların mahnıları R.Behbudovun ifasında dünya xalqlarının 50-dən çox dilində səslənib. R.Behbudov dünyanın məşhur ölkəsinə səfəri haqqında "Uzaq Hindistanda" kitabını yazır. Azərbaycanın elə bir şəhəri və rayonu və kəndi yoxdur ki, sənətkarın ayağı oraya dəyməmiş olsun. Dünyanın hər yerində, bütün keçmiş sovet respublikalarında yüz minlərlə adam onun ecəzkar səsinə valeh olmuşdur.

Görkəmli Azərbaycan müğənnisi və ictimai xadim, Sosialist Əməyi Qəhrmanı, SSRİ xalq artisti, SSRİ və Azərbaycan Dövlət mükafatları laureatı, "Lenin" ordeni, "Qırmızı Əmək Bayrağı", "Xalqlar Dostluğu" ordenləri ilə təltif olunmuşdur, bir sıra xarici ölkələrin mükafatlarına layiq görülmüşdür. O özünün bütün istedadını, tükənməz qüvvəsini, böyük təcrübəsini və biliyini Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafına və tərəqqisinə vermiş, öz yaradıcılığı ilə vətəndaşlığı, xalqlıq ideyalarına bərqərar etmişdir. 1989-cu il iyunun 9-da xalqımızın böyük sənətkarı gözələrini həyata əbədi yummuşdur.

ZÜMRÜD BAYRAMOVA

Azərbaycan vokal məktəbinin təkrarsız nümayəndələrindən olan zəngin çalarlı, bənzərsiz səsi ilə ürəkləri rıqqətə gətirən Rəşid Behbudov 1915-ci il dekabrın 14 - də Tiflisdə dünyaya göz açıb. Rəşid Behbudov uşaq yaşlarından məktəb xorunda oxuyub. Kasıb bir ailədə dünyaya gələn Rəşid Behbudov ailəsinə kömək üçün 12 yaşından işləməyə başlayıb.

1933-cü ildə Dəmiryolu Texnikumuna daxil olur. Təhsil aldığı illərdə tələbə öz fəaliyyət orkestrində çalışır. Hərbi xidmət zamanı ordu ansamblında solistlik edir. Həmin illərdə Tiflisdə "Teo-az" adlı kiçik ansambl yaradır. Cəbhədə konsertlər verir. Bakıda qastrol səfərində olanda burada qalmaq qərarına gəlir.

AZƏRBAYCAN KİNEMATOQRAFIYASININ TƏNTƏNƏSİ

Çox keçmir ki, Rza Təhmasib istedadlı gənci "Arşın mal alan" filminə dəvət edir, 1945-ci ildə arşınmalçı rolunda çəkilir və bu film ona böyük şöhrət gətirir. Filmin ssenari müəllifi Sabit Rəhman "Azərbaycan kinematoqrafiyasının təntənəsi" məqaləsində aktyorun rolunu belə qiymətləndirib: "Əsgər rolu Rəşid Behbudovun ilk roludur. Rəşid öz gözəl, lirik səsilə estrada səhnəsində SSRİ-nin bir çox şəhərlərində sevilmiş, alqışlanmışdı. Əsgər onun ilk rolu olmasına baxmayaraq, Behbudovun bir kino aktyoru kimi böyük ümidlər verdiyini göstərir".

R.Behbudovun Azərbaycan milli kinema-

toqrafiyasının inkişafında xidmətləri təkcə "Arşın mal alan" kinokomediyası ilə bitmir. O, həmçinin "Bəxtiyar" filmində, "1001-ci qastrol", "Doğma xalqımıza", "Toyda görüş", "Abşeron ritmləri" film-konsertlərində və bir çox sənədli filmlərdə, kinojurnallarda çəkilir. 1951-ci ildə Rəşid Behbudov Çinə qastrol səfərinə gedir. Bu ölkədə "Arşın mal alan" filmi "Örtüksüz məhəbbət" adı ilə nümayiş etdirilərək çox məşhurlaşmışdı. Rəşidi orada hamı tanıyır, məşhurluq onu addımbaşı izliyirdi. "Bəxtiyar" filmi isə bu populyarlığın yeni dalğası idi.

ESTRADA JANRININ İNKİŞAFINDA YENİ DÖVR

1945-ci ildən başlayaraq Rəşid yaradıcılığının yeni dövrü, yeni erası başlanır. Görkəmli bəstəkar Tofiq Quliyevlə Rəşid Behbudov misli görünməmiş bir tandem yaradaraq Azərbaycan musiqisinin yeni, daha parlaq səhifələrini yaradırlar. Bu dövrdə onların yaradıcılığında xalq mahnıları əsas yer tutur. Rəşid bir çox xalq mahnılarını tamamilə yeni səpgidə, o zaman dəbdə